

Tereza D. Reichelová

Acheron

Host

Utopický
román z blízké
budoucnosti

Vychází s finanční podporou
Ministerstva kultury ČR

© Tereza D. Reichelová, 2026
© Host — vydavatelství, s. r. o., 2026
(elektronické vydání)
ISBN 978-80-275-3146-2 (PDF)
ISBN 978-80-275-3147-9 (ePUB)
ISBN 978-80-275-3148-6 (MobiPocket)

Všem, kdo šprtáním zachraňují svět

Cílem zenového buddhismu je dosáhnout osvícení. Zenový mistr se snaží žákovi přivodit osvícení nejrůznějšími praktikami. Jednou z nich je, že žákovi podrží nad hlavou hůl a zostra mu poví: „Pokud řekneš, že tahle hůl je skutečná, uhodím tě. Jestli řekneš, že tahle hůl není skutečná, uhodím tě. Pokud neřekneš nic, uhodím tě.“ Jsme přesvědčeni, že schizofrenik si ustavičně připadá, jako by byl v téže situaci, jenomže namísto osvícení dosáhne leda tak zmatku.

GREGORY BATESON, K TEORII SCHIZOFRENIE (1956)

Nejprve smutek sám, pak nenávisť, odpor, výsměch, strach, zoufalství, morsus conscientiae, soucit, rozhořčení, závist, ponížení, lítost, sklíčenost, stud, stesk, hněv, pomstychtivost, krutost... i v naději a pocitu bezpečí nalézá zrnko smutku.

GILLES DELEUZE, SPINOZA. PRAKTICKÁ FILOZOFIE (1981)

Září 2118

§ Šlapali jsme ke stromařství, vzdálenému asi hodinu jízdy proti proudu řeky.

„Říkal někdy táta, jaký strom by si přál?“ zeptal se mě Matěj.

„Nějakej obyčejnej,“ odpověděla jsem prostě.

Mlčky přikývl. Pod koly nám ubíhala šotolinová cesta a slejvala se v jednolitou, moučnatou hlínu, ze které tu a tam vzlínal a zase mizel plevel a úlomky cihel. Napravo od nás se táhly zoraný pole, co ze starý rozhledny na Chlumce vypadaly jako obrovská mandala, a na druhý straně řeky se pásly ovce.

„Nějakej obyčejnej,“ zopakovala jsem si pro sebe.

Podzimní slunce nám pražilo do zad.

§ Pamatuješ se, Hakime, jak jsme o tom mluvili? Tátův baobab uschl. Seděli jsme na trávě u řeky, měli s sebou ten šedivej holej klacek a cítili jsme se jako hnusní zrádci. Náš Matěj byl tehdy tak čtyřletej a radši jsme ho nechali u Maria-ny, pamatuješ? Oba jsme si to pak vyčítali. Ale ani jeden

jsme tehdy nevěděli, jak do toho, bylo to přece hrozně divný. Vždyť co taky s uschlým hrobem? U pohřbů se nepředpokládá, že budou mít ještě nějakou dohru. Člověka ani nenapadne, že by se to nemuselo povést. Jenže upřímně, takhle si to táta zmotal sám. Pamatuješ, jak na mě vztekle hulákal, že jsem nic nepochopila a že za jeho mládí by se takovej jako já všichni leda vysmáli? Jak furt mluvil o těch upírech? Jak nám nadával, že se celej život snažil tvořit svět, ve kterým se nám všem bude žít líp, a my mu tu jeho práci ukradli a celý to překroutili? Tvořit svět, takovejma slovy šermoval v jednom kuse. Svět sem, svět tam. A všichni dopředu, solidarita, hotovo! Celej svět, celý lidstvo, celá globální planeta! Pamatuješ?

Budoucnost!

Bylo to s ním těžký. Vzpomínáš, jak odněkud vystrachal ten umělohmotnej svítící glóbus a celý dny po něm jezdil prstem? A pamatuješ na ty podivný noční epizody s pískem? Už tenkrát nás mělo napadnout, jak špatný to s ním je. Celej život to přece byl pracovitej, vstřícnej člověk. Ale po smrti mámy mu asi náš obyčejnej život přestal stačit, najednou bylo všechno špatně. „Řešíte jen sračky!“ nadával ustavičně, pamatuješ? Jednou ses ze školního pléna vrátil skoro o půlnoci a já jen chtěla vědět, jak to dopadlo s králíkárnou u tělocvičny. „Sračky!“ Vždycky to byly sračky. Nebo fašisti, eko-fašisti, upíři. A xenocida, genocida, melanocida, pauperocida... furt dokola.

To až mnohem pozdějc — když jsem po jeho smrti začala chodit na terapii k jedné historičce v Klášťově — mi došlo, jak to je, že tím z klimatrágických generací trpěli v nějaký podobě snad všichni. Ročník 2031, říkám, a ona hnedka věděla, která bije.

„Globáč halt nechal na všech hluboký šrámy,“ řekla suše a nabídla mi reveňovej koláč. Ale byla skvělá a pomohla mi pochopit hodně věcí, a nejen o tátovi. Jenže to už bylo pozdě. Tehdy jsem ty jeho propady sváděla na obyčejnou nostalgii po Státech, po mámě. Je starej, říkala jsem si, propadá se do vzpomínek. A dávalo to smysl. Prostě jen vzpomíná na dobu, kdy byl plnej sil.

§ Jo jo, já vím, bylo to těžký období. Ale proto jsem si na to teď nevzpomněla. To ten baobab. Měl to bejt velkej symbol univerzálního světa, co by se klenul nad vesnicí a nedal nám pokoj. Takhle to doslova napsal v dopise na rozloučenou. Že doufá, že se baobab rozsemení a my už se z toho nebudem moct vykroutit. Dějiny neskončily! — a tak strašně agresivně. Takhle teda ne, to jsme si blbě vyložili. Marš solidarita, děcka pitomý!

Strašný. Muselo v něm bejt tolik bolesti, že si to asi neumíme představit, když dělal takový blbosti.

A jasně že ten nebohej baobab pak uschl a že se mu Gaja vysmála. Bodejť by neuschl, v tomhle kraji. Baobab? Ve střední Evropě? Jak ono to asi s tím vývozním univerzalizmem vždycky dopadne, hm?

Všem nám bylo jasný, že tady nejde sázet baobaby a čekat, že se rozrostou jako divokej špenát. Na to člověk fakt nemusí bejt chorograf, aby mu došlo, že stromy se nezajímají o žádný aktivistický rady a silácký výkřiky, ale o půdu. Jenže pořád to byl můj táta. Takže jasně že jsem mu nerozuměla a bolelo mě to, ale měla jsem ho ráda a to je důležitý. A ty taky. Proto jsme se přece nakonec rozhodli ten uschlej baobab vykopat a poslat ho po řece do toho jeho přízračného globáče. Co jinýho jsme taky měli dělat.

§ Před lety jsem se na chorografickém fóru potkala s jedním karelským semenářem. Obrovskej mlčenlivej chlap, ale měl uhrančivě živý oči, takže jsem si ho hned všimla. Pamatuju se, jak jsem se vrátila domů a ty ses ptal, co nebo koho novýho jsem objevila, a já to nějak zahrála do autu, protože mi z něj bylo ouzko. Ale to je teď jedno. Pocházel z jednoho z těch malejch fraktálů rozdrobenejch na hranici federace, ze kterejch nikdy není nic slyšet, a tak jsem chtěla zjistit, jak se tam žije. Jenže on furt dokola mluvil o tajze, jako by do ní lidi vůbec nepatřili. Totální cizota, žádnéj srůst, ani slovo. Takže jsem se ho nakonec prostě zeptala: „A co v ní dělaj lidi?“ Já vím, je to trochu trapný, ale někdo mi říkal, že se seveřany je nutný mluvit takhle přímo, jinak se prostě nic nedozvíš, i kdybys blábolil hodiny. Tak to ze mě zkrátka vylítlo.

„Pohřbívaj duchy. Pohřbívaj předky. A pohřbívaj Rusko,“ takhle drsnej byl. Z tající země pořád lezou hřichy, vykládal, co se mezi lidma už zakecaly a promlčely a nikdo si je nepamatuje. Třeba hromadný hroby ze světový války, o kterejch nikdo nevěděl, že tam jsou. Mrtvolý vyhřeznou ven a mezi lidma se pak zničehonic objeví černý neštovice. Jako morový rány. A prej že memento Rus, domov apokalyps. A když to říkal, tak se u toho dokonce smál, ale tak nějak divně, štekavě, ironicky. Něco v něm prostě bylo hodně blbě. Nebo prej za vesnicí najdou mršiny sobů, a než jim dojde, že jsou starý buhvíkolik set let a měli by bejt opatrný, pojde jim okolní skot na antrax. A konec. Neuděláš nic.

„Půda je lidskejch duchů plná,“ říkal, a proto to vlastně vyprávím, „jen sbírá sílu je vyvrhnout ven.“

To kvůli těm duchům, přišlo mi to podobný. S tím vyvrháváním. Tátu jsme přece taky zkusili pohřbít po našem, do živý země živej strom, do našeho osvětí, aby s ním mohl srůst

a stát se živnou půdou pro ty, co přijdou po něm, prožít jeho odchod jako přerod v něco nového, prostě ho doopravdy pohřbít. Jenže jsme se snažili pohřbít přízrak z globáče. A příroda nám ho vyvrhla zpátky.

§ „Stejně si připadám jako vykradač hrobů,“ šeptals tehdy u řeky a rukama sis zakrejval obličej jako Matěj, když byl malej a něčeho se bál. Leželi jsme v zelený ostrý trávě, zpívali ptáci, bylo tak krásný jaro, nad hladinou litaly vážky... Ne? Nepamatuješ se?

Odtáhla jsem ti ruku z tváře a dala ti pusu. „Přebolíme to, Hakime,“ říkala jsem a hladila tě. „Zvládneme to. To bude dobrý, Hakime...”

Já totiž tenkrát měla hlavně obavy, jak to zvládne Matěj. Aby z toho pak neměl potíže v hlavě, protože čtyřletý děčko už vnímá všechno, akorát to ještě neumí pořádně sdílet a opracovat. Chtěli jsme mu nechat čas a přitom to před ním netajit a nemást ho, ale zároveň jsme to vůbec nezvládali dobře, takže jsme ho od všeho toho trápení drželi stranou. A jak jsme tam pak leželi na břehu, zase jsem myslela jen na to, jak o tom s Matějem mluvit a jestli jsme udělali dobře, že jsme ho sem nevzali. Zaskočils mě, kdyžs to tak přímočaře vztáhl na sebe.

„Nadò, slib mi jednu věc,“ řekls zčistajasna. „Jestli umřu dřív než ty, tak chci nějaký obyčejný křoví. A jestli uschne,“ podíval ses na mě smutnejma, vážnejma očima plnejma těch tvejch ořechovejch žilek, „tak ho tam prostě nech hnít.“

„Však jo.“

„Mám tě nejradši,“ prohlásils.

Dala jsem ti pusu na čelo, pamatuješ? Natáhla jsem se vedle tebe a strašně snadno ti to slíbila, to víš, že jo, lásko, vůbec mě to nezasáhlo. Nepočítala jsem s tím, že někdy doopravdy

umřeš. Ani náhodou mě tehdy nenapadlo, že si na to jednou vzpomenu.

Ty tvoje oči.

Slyšels ho teď, Matěje, jak se ptá?

To víš, že jo, Matěji. Neboj, s tátou jsme o tom mluvili a vím, jak to udělat. Jen už je to teda skoro třicet let. Nikdo z nás ale nepředpokládal, že —

§ Minuli jsme pár splavů a lávek, zálesí a sečná louka vystřídaly zoraný pole, ale já to vlastně vůbec nevnímala. Šlapala jsem na automat vedle řeky, až se před náma najednou vynořila ta švestková alej, na kterou byl tak pyšnej děda Vokřál. Nádherný vzrostlý stromy, co se táhly od řeky až nahoru ke statku a klenuly se nad cestou jako žebra nějaký obrovský listnatý krávy, a já měla pokaždý pocit, že jsem někde v chrámě.

„Ta je od Únie! První pravokořenná alej! A nejstarší v celým fraktálu, další je pak ta ve Lhotě za pivovarem, a tu sázela až mladá Vejrovka s Maxem!“ Výbornej! Pořád se takhle dobrosrdečně chlubil. Pamatuješ, jak jsme se nejdřív dědovi Vokřálovi trochu smáli, ale pak nám došlo, že on tuhle alej ale opravdu bere takhle vážně a že je to moc hezký? A jak jsme se sem pak šli jednou projít a strašně nás to dojalo?

„Tipni si, kolik je to stromů!“ hlaholil, on přece vždycky tak rozjařeně hlaholil, „a přesně, žádný zaokrouhlování! No dělej, neboj!“

Pokaždé jsem schválně řekla menší číslo, aby si mohl odfrknout: „Pche, you wish!“

Děda Vokřál.

Ale to už je taky dávno, když jsme jabka ještě jezdili moštovat do Smrží a starej Vokřál se po okolí proháněl s tím

zeleným kargokolem, víš jakým, co ho pak měla Františka na pečivo. Ale nad tím už taky dávno rostou letokruhy.

§ Vokřálovic statek byl vždycky jedním z těch mála podivnejch míst, co budily dojem, že k těm posledním pár stoletím vůbec nedošlo. V první řadě asi proto, že šlo o opravdickéj barokní statek, co mámy dědy Vokřála zachránily a vrátily do původní podoby — podle svýho nejlepšího svědomí a dokumentů, co se jim podařily splasit v archivech a na internetu, o kterým si teda asi všichni můžeme myslet svý, jenže na takovýhle věci je to furt nedocenitelná jímka informací. Opravily obě křídla, ve kterejch se dalo bydlet, a do jednoho z nich se hned nastěhovaly s děckama, s malým starým Vokřálem a malou bábou Vokřálovou, která mě ve škole učila všímavý rozhovory a komunitní organizaci. Druhý křídlo, ve kterým muselo bejt aspoň osm pokojů, pak dokořán otevřely ženskej s dětma, co potřebovaly někam nahonem utýct a neměly žádný prostředky ani známý, co by jim v tom mohli pomoci. Sbalily děti a těch pár věcí, co pobraly do ruky, a pryč z bytu. Bez věcí, přátel, bez peněz — jen pryč od násilí. Což teď zní jako antickej epos, ale ještě moji rodiče vyprávěli, že takový věci bejvaly za globáče běžný. Taký prej byl statek pořád plnej lidí, hlavně z města. Ale na tom je asi těžko něco překvapivýho, když si člověk vzpomene, jaký legendy se o těch globáckejch městech vyprávěly — třeba ta známá fotografie magistrály ze dvacátých let? No obecně, to násilí? Rychlost, cizota? Šílený.

Ale musel to tu bejt pořádněj chaos, když dávaly dohromady barák a u toho řešily a prožívaly tyhle globácký jeblárny. Protože takhle hrozný to zjevně bylo — a tenhle statek byl asi vážně taková oáza, jak na to všichni vzpomínali. A ono je

to taky zdravý, když děcka vyrůstají ve smečce. Nějakej ten chaos je potřeba. A je dokonce možný, že to mohlo bejt jednou z motivací, proč se mámy Vokřálky rozhodly vzít na statek další rodiny, protože jinak tu široko daleko nebydlí živej člověk. Do všech stran se táhnou jen ovce, ovce a ovocný sady. A to je další věc, proč to tady vypadá jak za krále iv. Starý sady, hlavně hrušky a kdoule, pastviny a samý meze s malinama a s lavičkama a knihobudkou pod tím ořešákem u Modřinky...

§ Ale vždyť to znáš. Nevím, odkad' se ve mně bere potřeba ti všechno v duchu vyprávět, jako bys seděl hned vedle a chtěl po mně, abych ti to tady po smrti ještě jednou ukázala. Žvaním jak střela, vidíš to? Ale co už. Neříká se, že člověku před smrtí proběhne před očima celej život? Třeba jsem si řekla, že to vezmu za tebe. Rozumíš, abych taky něco dělala. Nebo si díky tomu možná snáz namlouvám, že jsi jen pryč. Klidně nadlouho a klidně daleko, ale že běháš někde po Bělině v těch svejch rudejch lacláčích a přemejšlíš, do čeho se ještě vrtnout, než padne tma. Že tam někde jsi.

Jako kdyžs tehdy každej podzim jezdil na pár tejdnu do viriditský komuny v horách, vydechnout si a pomoct kvasit cidery — a já ti pak přes filigrán obden posílala ty dlouhý dopisy! Naoko, aby se ti nestejskalo a aby se nestejskalo mně, ale ve skutečnosti mi to hlavně pomáhalo nezvenchnout se z Matěje a artikulovat, co se zatím doma děje. Tak možná. Hakime. Vidíš to? Žvaním. Ale jakmile jen na chvíli zmlknu — jakmile se jen trochu uklidním a zmlknu, začne to bejt strašlivý, neúnosný, tichý peklo.

Tak strašlivě moc mi chybíš, Hakime.

Pořád.

A každá hodina a všechny tyhle přípravy na pohřeb by byly tisíckrát jednodušší, kdybys u toho byl taky. Snažím se tomu nezpěčovat a nechávat bolesti volnej průběh, ale ono to zatím moc nejde. Pořád mi nedochází, že už tady nejseš. Jen to ticho v hlavě, co se objeví, jakmile přestanu žvanit, to jako by to vědělo. To jako by bylo vdovský.

Vdovský.

Sklonila jsem hlavu a šlapala tupě dál. A přede mnou se na tvým modrým kole klidně pohupovala štíhlá postava našeho syna.

§ My o vlku... Bába Vokřálová seděla na žlutočervený lavičce pod oknem statku a chytala bronz. Přes obličej měla přetaženéj širokej žlutej slamák proti slunci, podobnej těm, co dřív pletla Líba, než se na starý kolena odstěhovala do města režírovat sousedský divadla — pamatuješ, jak byla vtipná? —, ale jinak měla bába Vokřálová jen krátký šaty na ramínka. Hubený vrásčitý ruce a nohy jí z nich vyčuhovaly jako větvičky, ruce založený pevně okolo hrudníku, nohy křížem, šetřila teplo. Byla nádherná. Vypadalo to, že spí. Ona vlastně vůbec nebyla Hynkova babička, ne? Byla to jeho prateta, pokud vím. Ale poněvadž neměla vlastní děti a jeho táta se už staral o své rodiče, vzali ji s Vandou k sobě. Mariana mi to tuhle vyprávěla. A taky říkala, že jí příští léto bude rovněž sto.

„Je jako Bilbo Pytlík,“ smála jsem se.

„Ale ta nás všechny přežije, to je jasný!“ vykřikla Mariana a mě při tý vzpomínce bodlo jako šídlem.

§ Najednou se mě zmocnilo neblahý tušení. Nic konkrétního, ale jako když zhoustne vzduch a blíží se bouřka a člověk je jako praštěnej palicí. Něco bylo špatně.

„Nemáš ještě vodu?“ otočila jsem se na Matěje. Přikývl.

„Bude pět,“ ozvala se zničehonic bába Vokřálová, kterou to asi muselo probudit. Ukazovala někam k lesu, ale koukala se na nás. „Vždycky když je slunce na stromě, tak je pět.“

Překvapeně jsme na ni koukali. Než jsme ale stačili cokoliv říct nebo ji i vůbec pozdravit, skoro na nás zakřičela: „A co v Bělině?“

Tak.

Přímo mezi oči.

Co v Bělině?

Do hlavy se mi nahrnula krev.

„Přijeli jsme si pro vzpomínkový strom, teto Vokřálová,“ odpověděl jí Matěj, když zachytil můj pohled. „Pamatujete si na Hakima?“

Svráстила obočí. Na chvíli jsem měla dojem, že se chytá, ale pak jí zase začaly padat oči.

„Teto Vokřálová! Nevíte, kde je Hynek?“ pokračoval Matěj.

„Nebo Vanda!“ křikla jsem. Znělo to ale nějak divně, úzkostně. Moc nahlas.

Zmateně zamrkala.

„Natíral to nazeleno,“ vyhrkla. Chvíli na nás bezmocně koukala, jako by doufala, že si zbytek domyslíme a vyrazíme za ním, ale když jsme před ní dál rozpačitě postávali, šklubla rukou směrem ke statku a pomalu se zvedla.

§ Poslušně jsme za ní prolezli skrz vrata. Posadila nás ke stolu mezi třešněma, neřekla ani slovo a zmizela v útrobách domu. Uběhlo pár minut, po dvoře běžaly slepice a zobaly z trávy havěť a drobky, ale jinak tu bylo mrtvo. Už jsem si skoro říkala, že bychom možná měli Hynkovi zavolat, když

jsem si všimla, že se nad stodolou něco třepotá. Něco jako by... Hrklo ve mně.

Aeolinka.

Měla jsem to tušit. Aeolinský elektrárny teď měli v každém odlehklém stavení, jen tady okolo jste jich s Tamásem museli vysoustružit aspoň dvacet. Pro statky to byl nejjednodušší způsob, jak se dostat k elektrice. Ale koho by to napadlo?

Měla jsem co dělat, abych sebou nešvihla.

Před pár lety jsi mi to přece sám říkal, že máte od Vokřálů zakázku! Pamatuju si to! Jenže mně to teď stejně nedošlo, člověk si nemůže pamatovat všechno. Ale mělo mě to napadnout, když jsme sem jeli.

Taková malá elektrárnička. Pomalu začala obrůstat psím vínem a mizet z očí, úplně obyčejná malá vrtule, který bych si jindy ani nevšimla, ale teď — vidíš to? Poctivá práce, co vydrží mráz, vedro — celej ty!

Vpíjela jsem se do ní, až mi slzely oči, ale nešlo se koukat jinam. Jako bych doopravdy doufala, že z ní vykoukne tvoje tvář. A taky že jo! Co by ne? Nehraje na aeolinský harfy sama příroda? Řekni mi jeden pádnej důvod, proč bych z té elektrárny taky nemohla zaslechnout tvůj hlas! Copak teď nejsi součástí všeho, co je? A odkdy příroda mlčí? A copak to není tvoje vlastní práce? Příroda je přece plná velkejch, laskavejch tajemství, a takovýhle zázraky se občas dějou. Můžou se díť. Když máš otevřený oči a hlubokej vztah, tak to občas jde! Tak mluv, Hakime! Mluv! Hakime. Pomalu, pomalinku, šeptni něco. Tím svým hlasem. Křič! Cokoli tě napadne, prostě mluv! Nemusí to bejt žádný poetický vyznání lásky, jen něco řekni. Cokoli. Zahvízdej na mě! Zařvi jako vítr...

§ „Nado! Matěji!“

Hynek k nám štrádoval přes dvůr a utíral si ruce do dlouhý špinavý zástěry.

„Je mi to moc líto,“ objal nás a zavrtěl hlavou, „nevěděl jsem, že už je to s Hakimem tak daleko.“

S Hakimem.

„To je život,“ zamumlala jsem. Pokusila jsem se usmát, ale namísto toho mi do očí najednou vhrkly slzy. Ta aeolinka. Vybavuju si, jak jste s Hynkem byli na záplavách v sedmadesátém spolu v afinitce, běhali jste s pískem jako o život a my s Matějem pomáhali vyklízet školu a klubovny pod náměstím, kdyby je to zatopilo. Hynek celej ten tejden spal u Matěje v pokojíčku, na podlaze. Sem nahoru to šlo strašně dlouhou oklikou, Vanda tu zůstala s bábou a zvířatama, ale Hynek byl u nás. Pamatuješ? Takovýhle věci přece nejdou zapomenout. A když pak bylo jasné, že hráz nahoře vydržela a my jsme vyhráli, seděli jsme spolu na balkoně, úplně vyřízení, a pili jsme víno od Matějků a zpívali jsme, Hynek hrál na kazu a pak vytuhnul uprostřed naší kuchyně a ty ses tomu v té euforii hrozně smál... Pamatuješ se na to?

„Zemřel dobře. Doma, v posteli,“ slyšela jsem Matěje, „máma ho držela za ruku, já jsem u toho taky byl...“ Hlas měl ale taky plnej slz.

Hynek přikývl.

„Vanda mi něco říkala, volala Marianě...“

Rozhostilo se ticho.

„Co vám nabídnu?“ zatřásl hlavou. „Mám tu pro takový příležitost lahev hruškovice, ale jestli si nedáte, nabízím ledovej mátovej čaj.“

Tupě jsme přikývli.

Jo.

Dík.

Hynek zmizel v domě a za chvíli se objevil s lahví pálenky.

„Na Hakima. Ať vrostle!“ křikl a štrnkli jsme si. Měla jsem pak dojem, jako by chtěl ještě něco dodat, ale v poslední chvíli se jen povzbudivě usmál.

Ostrá hruškovice mi sežehla jícen.

§ Až když jsme pak šli jabloněma dozadu, ke stráni, nevydržel to:

„A můžu vám stejně něco říct?“ vyhrkl. „Včera jsme se s Vandou šli projít a mluvili jsme o Hakimovi. Bylo to hezký. A tak jsem jí znova vyprávěl, jak jsem u vás bydlel během povodní. Pamatuješ si to, Naďo?“

Jo. Tohle pomáhá.

„A tys, Matěji, musel bejt tak desetiletej, ne?“

„A kdy to přesně bylo? Devadesát...?“

„Sedm.“

„Tak devět.“

Poslouchala jsem, jak o tobě Hynek vypráví, jak z něj prýští vřelost a smutek, jak nás svejma slovy objímá a jak mě to rozpouští a uklidňuje. Měli tě tak rádi, Hakime. Všichni tě měli tak rádi. A já teď pořád brečím a zalykám se a mám strašnej strach, ale stejně si myslím, že některý z těch slz jsou i z hluboký vděčnosti. Že to bylo dobrý, že žít s tebou pro nás všechny bylo dobrý, že to všechno byl velkej dar... Vždyť to vidíš sám, jak se cejtím.

Čeká nás teď asi pořádný období, co? Hakime.

Nadechla jsem se večerního vzduchu a zhluboka vydechla.

A pak radši ještě jednou.

Tak.

A teď ti vybereme ten strom, milej. Obyčejný křoví.

§ Tak křehká —

Já vím, že Zahrada vzpomínek už vydržela leccos, ale stejně mi to teď přišlo spíš jako zázrak. Třeba ty záplavy před dvěma lety, jak po nich přišlo vleklý sucho? Nebo ta plísňová epidemie, která srazila snad třetinu sadů v okolí — kdy to mohlo bejt? Před patnácti lety? Ale i ty obří požáry na konci nultejch, co lízly i Bělinu... zázrak, že furt stojí, stejná a silná.

A nakonec to možná zázrak je. Štěstěna. Nebo se nám třeba bába Gaja snaží dokázat, že to není zahrada smrti a smutku, ale života. A my jen možná zase prostě nevíme, jak je to možný. Vždyť ještě před sto lety lidi málem netušili, že lesy mluví.

Koukala jsem na lýkovou krabičku, ve který jsem držela tvůj popel. Taký se mnou budeš mluvit? Nebudeš mlčet? Já vím, že se nikdy nebudu moct podívat na tvůj hloh a říct si: Tak jo, tenhle suk seš fakt celej ty. Víím, žes mi zmizel za závojem přírody, za kterej teď sama nemůžu. Ale něco, něco —

Je to těžký, Hakime.

§ „Mysl, Tate, pochází ze samotné podstaty Boha,“ začala Mariana číst, až jsem sebou trhla. „V lidech je tato mysl bohem, a proto i někteří lidé mohou být bohy a jejich lidství se blíží božství. Pokud člověk není veden myslí, upadá pod svoji úroveň do zvířecího stavu. Každý člověk je podřízen osudu, ale ti, kteří mají za svou vůdkyni mysl, svůj osud nezakoušejí stejně jako ostatní. Dva Boží dary, mysl a řeč, mají stejnou cenu jako nesmrtelnost. Pokud jich člověk správně užívá, neliší se v ničem od nesmrtelných.“

Začali jsme.

„Také Kosmos-svět je Bůh, obraz Boha většího, než je on sám. Je s ním sjednocen a napomáhá udržovat pořádek a vůli Boha Otce; je plností života, v celém věčném trvání cyklů, jež se navracejí z vůle Otce, není nic, co by nebylo živé. Otec totiž chtěl, aby byl Kosmos živý, dokud bude držet pohromadě. Proto také musí být Kosmos Bohem. Jak by tedy mohlo být něco mrtvého v Bohu, v obraze Celku, v plnosti života, synu. Vždyť smrt je zkázou a zkáza je zánikem. Jak by se ovšem mohla zkažit nějaká část nezkažitelného? Jak by mohlo zahynout něco z Boha?“

Odmíchl se.

„Ale copak živí tvorové v Kosmu neumírají, Otče, ačkoli jsou jeho částmi?“

Četla pomalu, a já se zvolna nořila do vln jejího hlasu.

„Nerouhej se, synu! Nechal jsi se zmást pojmem z jevové oblas-
ti vznikání. Neumírají, synu, ale rozpouštějí se jakožto složená těla.
Rozpuštění však není smrt, nýbrž jen rozpouštění toho, co bylo slou-
čeno. A živí tvorové se nerozpouštějí proto, aby zanikli, nýbrž pro-
to, aby se nově zrodili. Vždyť co je působností života? Není to po-
hyb? A co je v Kosmu nehybné? Nic, synu.

Tobě ani Země nepřipadá nehybná, Otče?

Nikoli, synu. Právě naopak: Země se rozmanitě hýbe, ačkoli je jako jediná zároveň i stabilní. Nebylo by komické, kdyby právě živitelka všeho, jež vše plodí, byla nehybná? Není přece možné, aby ploditel něco plodil bez pohybu. A bylo by k popukání se ptát, zda je čtvrtá část Kosmu nečinná. Všechno, co je v Kosmu, se hýbe, a co se hýbe, to také žije. Prohlédni si dobře to nádherné uspořádání Kosmu-světa a uvidíš, že je živý, že všechna látka je plná života.“

Po tvářích mi tekly horké slzy.

„Bůh je tedy i v látce, Otče?“

Kam bychom látku umístili, kdyby měla být nezávislá na Bohu? Nebyla by to jen nerozlišená masa, pokud by nebyla podnícena k dílu? A jestliže je takto podnícena, kdo jí dal popud? Vždyť v ní působí síly, které jsou součástí Boha. Ať už hovoříš o látce, o těle či o substanci, věz, že to jsou síly či působnosti Boha, který je Vše, a v Celku všech věcí není nic, čím by Bůh nebyl.“

§ „Mami?“ zaslechla jsem vedle sebe šeptat Matěje. „Jsi připravená?“ V rukou držel ten náš hloh. Tupě jsem trhla hlavou. Už?

Připravená?

Hakime, copak to jde?

Celej rituál jsem prožila jako ve snu. Ale kdybych si měla uvědomovat, co se ve skutečnosti děje, asi bych to nezvládla. Vysypat popel do jámy, zasadit hloh, zasypat ho. A dál? Skrz ruce mi protejkala sypká země a vtahovala mě dolů. Jen detaily na povrchu mě nakonec vždycky nějak udržely vkleče: kořeny hlohu stočený do šišatého drdolu, moje vrásčitá ruka na vrásčitém dřevě, prosebná gesta větví, špína chycená v plsti rukávu. Jen detaily posouvaly moji pozornost z místa na místo a utvářely děj. Moje slzy dělaly v půdě jemné důlky. Potom jsme hlínu okolo kmene udusali. Vnímala jsem, že se mě Matěj tu a tam dotýká prsty, hladí mě a kouká na mě, ale nedokázala jsem na něj nijak reagovat. Chtěla jsem cejtit aspoň něco, ale připadala jsem si úplně prázdná. Jako bych byla děravá a prasklá — všechny emoce i čas ze mě rovnou tekly ven a rozpouštěly se ve vzduchu. Kuňkavý odtok dřezu — a ticho.

V jednu chvíli jsem si vzpomněla na dětskou říkanku o tom, že v jedné čajové lžičce půdy je miliarda živočichů,

a usilovně jsem se snažila myslet na všechny ty bytosti, kterým jsem teď předávala Hakima. V každé hrsti přebývají miliardy bakterií... Jak by ses mi mezi všema těma tvorama mohl ztratit? Vždycky tu budeš, Hakime. Vždycky tu pro tebe budem.

Někdo mě pevně vzal za ruku a pomohl mi vstát.

Tamás.

§ „Když jsem byl dítě,“ začal Matěj tiše, „měl jsem po dědovi starou komiksovou knížku o Ogonské devítce a jejich válce proti těžařům z Shellu. Naši si o ní museli myslet svoje — asi si umíte představit, jak mohl vypadat globalizační komiks o Africe —, ale já jsem ji měl hrozně rád. Četl jsem ji tak často, že se skoro rozpadala. Ken Saro-Wiwa byl můj první dětský hrdina a já si pořád chtěl hrát na MOSOP a bránit deltu Nigeru. Být jako on.“

Vypadal tak něžně —

„A v posledních dnech jsem si na Kena párkrát vzpomněl. Kvůli tátovi. Kvůli rozhovoru, který jsme o něm spolu vedli. Jednou, to mi mohlo být tak sedm nebo osm, jsem byl nemocný. Měl jsem vysoké horečky, ležel jsem v posteli a hrozně jsem se bál, že umřu.“

Zvedl hlavu a rozhlédl se po ostatních. Nakonec se zastavil u Any, která v náručí houpala spící Madlu.

Madla.

Vidiš ji, Hakime? Tak krásnou, maličkou.

Přišla o dědu v ještě mladším věku, než byl Matěj, když umřel můj táta.

„Táta si sedl ke mně na postel, asi že mi bude něco číst, ale já se hlavně bál té smrti, jak mi bylo zle — a řekl jsem něco v tom smyslu, že přece nemůžu umřít, protože musím

vyrůst a jít bojovat za africkou divočinu a za indeginisty, tak jako Ken.“

Zvedl hlavu.

„Táta se na mě tak podíval a povídá: ‚Matěji, neboj. Ale myslíš si, že by Ken nebo ostatní chtěli, abys jel pomáhat takovou dálku? Co kdyby oni zase jeli pomáhat sem? Kdo by se pak v Africe postavil Shellu? Za globáče se lidi takhle přesouvali po celé zeměkouli a nikde pak neměli kamarády, o které by se mohli opřít. Ken měl kamarády v Nigérii, proto tam za ně bojoval a nechtěl odejít. Ale ty máš kamarády zase tady. To *my* to bez tebe nezvládneme. Ty nemůžeš umřít kvůli *nám*, protože tě potřebujeme tady.‘ Strašně se mě to tehdy dotklo. A vůbec jsem s ním nesouhlasil — i když hlavně asi proto, že jsem se nechtěl vzdát snění o tom, jak na slonovi útočím na nějakou ropnou plošinu.“

Pár lidí se tiše zasmálo.

„Ale když jsem si na to teď vzpomněl,“ pokračoval, „džalo mě to. Protože tohle byl celý táta. Nikdy nedělal, že tam někde je nějaký důležitější a zajímavější svět. Celý jeho vesmír jsme byli my. Jak tu stojíme. Celý život pro něj bylo nejdůležitější pomáhat tady a teď. Nepřekročit žádný problém, který potkal, nikoho neopomenout, nic neodbýt. Nehledat důvody, proč něco nejde. Po celý svůj život nám dokazoval, že lidi kolem jsou nekonečné, nevyčerpatelné bytosti a že vřelosti a vstřícnosti vůči druhým není nikdy dost. Vždycky říkal, že jakkoli malé osvětí — jako Bělina — může být vždycky větší než celá planeta. Jen se to halt musí odmakat.“

Matěj se na mě zpríma podíval, zvedl do výšky skleničku plnou čirý vody a pak ji opatrně vylil k našemu hlohu, co mu teď sahal sotva po pás.

„Tak doufám, že se ani v Zahradě nebudeš nudit, tati.“

§ Zavrtěla jsem hlavou. Já mluvit nechci.

Nejde to.

Mlčky jsem k hlohu vylila svůj hrnek a krk jsem měla tak zalepenej pláčem, že mi slzy ani nešly polknout. Rozechvěle jsem se posadila vedle Matěje, kterej si mezitím vzal od Any Madlu a teď ji jemně hladil po zádech. Neprobudila se.

Všude okolo vládl smutnej pokoj a mír.

§ Ke stromu pomalu popošel Tamás. Plecháček s vodou se mu třásl v ruce.

„Ahoj, Hakime. Ahoj. Byl jsem zvyklej tě tak zdravit skoro každěj den,“ začal. Ale když pohledem zavadil o zasazený hloh, zlomil se mu hlas.

„Hakime!“ vykřikl zoufale. „Kamráde —! Tohle je tak na-prd, že si to neumíš představit!“

Matěj k němu chtěl vstát, ale Mariana ho zarazila. Tamásovi to ale asi pomohlo se trochu vzpamatovat. Zvedl k nám oči a začal nanovo.

„Taky bych vám chtěl něco vyprávět,“ začal pevně, ale hned zase sklouzl do překotnýho rytmu. „Když tehdy kdysi udeřil tajfun Mimi — dneska to některejm z vás může připadat legrační, ale tehdy se ještě tajfunům dávaly jména, asi aby vyniklo to zbožný přání, aby byly vzácný, tak se to tehdy říkalo, stoletá Mimi — a všechno už se drolilo, ale ještě úplně ne, fraktalizace v plenkách, vstřícnost vzácná, vztek všude, všichni strašně řešili, na co mají nárok, a podezírali sousedy, úřady podezíraly všechny a odborníci podezírali politiky, byla to strašně dravá doba a dneska je to už nepředstavitelný, ale my tehdy s Hakimem pomáhali v Kvašově — nám dvěma dvacetiletejm uchům to taky přišlo absurdní, že ve dvacátým

prvním století řešíme sirotky a babičky a dědečky a aby byli v teple a jestli a kde mají na co nárok, aby vůbec přežili, když nemají nic jiného, ale rozpad států vážně nebylo nic hezkého, i když to pak šlo rychle... O čemž mluvit nechci, ale pak ještě záhy přišly ty opravdové novodobý sucha a do toho to byl první rok, kdy se v Evropě prvně objevila horečka denge, vždycky se to samozřejmě takhle sejde, když se to nejmenší hodí, což se asi nezměnilo, ale tehdy na to opravdu nikdo nebyl připraven, všechno bylo v rozkladu — vy to možná víte, protože to do velké míry všude podnítilo fraktalizaci, byť tam samosebou taky hrály roli další —“

Byl tak rozrušen, že nemohl chytit nit. Motal se okolo všeho, co chtěl říct, ale jako by se nechtěl spálit, dotknout se toho nemohl.

„A my se tehdy ještě tak dobře neznali, znali jsme se jen z léta na jedny permafarmy, ty tehdy dokázaly nějak přežít i ten reálný kapitalismus, buhvíjak to vlastně držely pohromadě, ale každopádně jsme spolu tehdy na jedny z nich pásli kozy a hodiny si povídali. Byli jsme mladí kluci, filosofovali jsme celý noci jako osvícenci — ale to léto s Mimi, to bylo o pár let později, to nás proměnilo. To nás naučilo, že z katastrofy jde čerpat přátelství a sílu. To už asi známe všichni, není to žádný moudro, ale tehdy s Hakimem to pro nás bylo jako zjevení. Akorát jsme si to uvědomili až pozdě, to byl asi ten hlavní problém minulosti, když nad ní zpětně přemýšlím, ta podivná rychlost — protože vztek a strach jsou vždycky rychlejší, zatímco všechno dobrý potřebuje čas trochu hnít a klíčit, trochu toho klidu. Já vím, že to jsou banální myšlenky, ale pro mě to je svět, který jsem tehdy objevoval s Hakimem, a když jsme pak tu fraktalizaci pozorovali dohromady, přišlo nám, jako bychom